

1745

Μονὴ Παναγίας Βελλᾶς.

Ἐν τῇ Μονῇ Βελλᾶς ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας ἔσωθεν ἀναγινώσκειται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

« Ἄν σοι ὄρεξις ἦλθε πώποτε ξένη,
 δεῦρο προθύμως εἰς ναὸν τῆς Παρθένου
 ὡς γὰρ τ' ἐκείνη τὰς ψυχὰς ἄρδει μάλα
 οὕτω καὶ οὗτος καρδίαν καθηδύνει
 Γραφαῖς τε καινῶς ἐμφερῶς καὶ τε πάλαι
 Διονυσίου τοῦ κεδνοῦ ἡγουμένου
 ἔρρωμένου τε Γεννάδηδεν καὶ συντόνω
 μύστου πέλοντος Γερμανοῦ δ' ἀρχηθύτου.
 Ἐδείματό τε κάλλει ἢ δὲ κατοπιρίσασθαι
 καὶ δῆθεν ἕξεις τῆς ψυχῆς σου τὸν πόθον
 ρεῖθροις τε θείοις καὶ ποιοῖς γλυκυτάτοις
 ταῖς παντοδαπαῖς ἐμμέτροις τε εἰκόσιν
 ὅσαις δομήθη ἐκ βάθρων δαπάναις
 ἐγρηγόρου τε ἐμμελοῦς καὶ εὐθύμου
 παιδρουῦ ἀκραιφνοῦς πρόφρονος καὶ ἀγρούπνου
 Βελλᾶς Κονίτης καὶ Μονῆς Ἐπισκόπου.

Καὶ κάτωθεν τὸ ἑξῆς ἠρωελεγεῖον

Δῶρον ταπεινοῦ καὶ ἀναξίου δέχου
 αἰδοῖ δὲ πάντως συντεθέν τε καὶ πόθου
 μέμνησο τοίνυν ὦ μαρία Παρθενε
 ὅπως τλήμων πταισμάτων λύσιν λάβω
 αἶκεν δῶρισμα (οὕτω) ἀτελῆ χαρι ἠδέτε μικρὰν
 αὐτὴ δ' ὡς χήρας λεπτὰ δέχου θεόπαις»

Διὰ χειρῶν εὐτελοῦς Ζωγράφου Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστασίου καὶ Ἰωάννου.

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου :

« Δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικοδήμου μοναχοῦ ».

Εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας :

« Δέσεις καὶ ἐξόδου τοῦ Πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις Κωνσταντίου καὶ Ἠγουμένου αὐτοῦ, ἐπισκοπεύοντος δὲ τοῦ θεοφιλεστάτου Βελλᾶς καὶ Κονίτης Θεοδοσίου κατὰ τὸ 1790 Μαρ. 20. »

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ :

« Δέσεις καὶ ἀναλώματος τοῦ Πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ

ηγουμένου αὐτοῦ Κωνσταντίου διὰ χειρὸς δὲ κάμου τοῦ ἀναξίου ἐξ ἄνω Σουδενῶν Λαζάρου ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1790 Μαρ. 2».

Ἐν τινι ἐπιταφίῳ ζωγραφιστῷ «Ὁ τῆς Βελλᾶς Ἡγούμενος Ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος 1870 Ἰουνίου 15».

Χεὶρ Ἀναστασίου Ζωγράφου Χωρίου Λινκιάδες.

Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ ἕτερος ἐπιτάφιος καλλίτερος καὶ ἀρχαιότερος «δι' ἔξοδου Νικολάου Γιαννούλη».

Ἐν τῇ Μονῇ ὑπάρχει χειρόγραφον Εὐαγγέλιον φέρον τὴν σημείωσιν «Πρεσβυτέρου χειρὸς καὶ μοναχοῦ Ματθαίου Παγωνιανῆς ἐκπαλαιᾶς Ἡπείρου ἔγραψε ταύτην τὴν θεόπνευστον βίβλον».

Περὶ τοῦ θιαυμασίου τούτου καὶ χαλκεντέρου μοναχοῦ κατ' ἀρχάς, πρεσβυτέρου ἔπειτα καὶ πρωτοσυγκέλλου πατριαρχικοῦ καὶ μετὰ ταῦτα Μητροπολίτου Μυρέων τοῦ γράψαντος τόσα ἔργα καὶ καλλιγραφήσαντος ἀναριθμήτους βίβλους ἐλπίζομεν νὰ γράψωμέν ποτε καὶ πλέξωμεν τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ, ἀξίου ὄντος παντὸς ἐπαίνου καὶ ἐγκωμίου.

1754

Ἀγιοὶ Σουλιῶτες καὶ Μουσταφᾶ-Πασᾶς.

«1754 ἀπλίου 27 ἔφηγεν ὁ μουσταφᾶς πασιὰς νὰ καυσι τοὺς κακοσουλιοῦτες καὶ ἄλλα μερικὰ χορῖα νὰ καυση καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὖλους νὰ κοψη δηετήαν ενας θεοκατάρατος τοῦρκος ἀπο τὸ μαργαριτι ἰχε κακηση κλεφτες καὶ ηταν αὐτὸς γιατάκος καὶ τοὺς ἦχε στὸ σπητι του χρόνους καὶ τοὺς ἔπηκε νὰ τοὺς παη στὸ Πεγλέρπεγι και εβγηκαν καπιη ἀνθρωποι η κακη του χωριου και εβαρεσαν τοὺς Τουρτους και εβγαλαν πέντε Ὀνομάτους καὶ ἐγίνηκε πολα ἔξοδα και ανακατοσει τὰ ηωανινα»¹.

Ὁ Ἀραβαντινὸς ἀναγράφων ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ του² τὸ ὡς ἄνω συμβᾶν ἀσφαλῶς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν ἄνω ἐνθύμησιν, ἥτις εἶνε ἀρκετὰ χαρακτηριστικὴ τῆς τότε καταστάσεως τοῦ Σουλίου. Ἀληθῶς πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἱστορία τόσον τοῦ Σουλίου ὅσον καὶ τῆς Πάργας ἢ ἀληθῆς καὶ πραγματικῆς δὲν ἐγράφη εἰσέτι. Ὁ Περραιβὸς ὁ κυρίως ἱστοριογράφος αὐτῆς δὲν εἶνε ἀξιόπιστος ἐν πᾶσι, κ' ἐὶ ὁ Ἀραβαντινὸς δὲ εἶνε ἀνακριθῆς.

Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐλλογιμωτάτου Κυρίου Δ. Σάρρου ἐν τοῖς Ἡπειρωτικοῖς Χρονικοῖς ἔτος Α' καὶ Β' δημοσιευθέντα ἔγγραφα εἶνε ἐκπάγλως διαφωτιστικά.

¹) Ἐν τινι Ἐκκλησιαστικῷ βιβλίῳ τῆς ἐκκλησίας Κοπάνων.

²) Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου τόμ. Α' σελ. 249.

1774

Ὁ Ὅσιος Κοσμᾶς ὁ Ἰσαπόστολος.

«Εἰς τοὺς 1774 ἦρθε ἓνας ασκητὴς ονομαζόμενος κοσμᾶς ἦρθε εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ἐδίδαξε καὶ σε ὅλα τὰ χορῖα καὶ οἰταν καλὸς καὶ ἡ διδαχὴ τοῦ ομορφι καὶ τὸν ἀκολουθαγαν ὁ κοσμος καὶ εχάλασε τες καιριακὲς το παζάρι καὶ εφθονισαν οἱ Ευβρῆσοι καὶ εξοδιασαν εἰς τὸν Κουρ πασᾶ τὸν ἐσκοτωσε εἰς τὸ Περάσι»¹⁾

Ἐν τῇ σημειώσει ταύτῃ λέγεται ὅτι ὁ ἀσκητὴς Κοσμᾶς ὁ Ἰσαπόστολος δηλαδὴ ὁσιος Κοσμᾶς ἦρθε εἰς τὰ Ἰωάννινα. Ἐν τούτοις ὁ Λαμπρίδης ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων ἀναφέρει ὅτι τῆ τῶν ἑβραίων χρηματικῇ ἐνεργείᾳ οὐκ ἐπετρέπετο ὑπὸ τοῦ Πασᾶ ἵνα εἰσέρχηται εἰς Ἰωάννινα δι' ὃ καὶ ἐδίδασκε ἔξω εἰς τὴν Περίθλεπτον καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὸ χωρίον Ραψίστα καὶ ἐκεῖ ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τινος χριστιανοῦ ὀνομαζομένου Ἀναστασίου Μπαλτογιάννη πλουσίου καὶ φιλανθρώπου, οὗτινος ἡ οἰκία διατελεῖ πάντοτε εὐτυχῆς ἔχουσα τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου.

Πότε ἐπὶ τέλος θὰ ἀναφανῆ ὁ λόγιος καὶ εὐσεβὴς καὶ φιλόπατρις Ἑπειρώτης ὁ ὁποῖος θὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν καὶ θὰ ἐκθέσῃ τὴν ἔνθεον δρᾶσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός, τοῦ μεγάλου Ἰσαποστόλου, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ θρησκεία καὶ ἡ Ἑπειρωτικὴ πατρις τόσα ὀφείλει καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ὁποίας εἰργάσθη ὡς οὐδεὶς ἕτερος;

1749

Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου Ρογκοβοῦ Τσεπέλοδον.

Ἐπιγραφὴ: «Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ὁ θεῖος οὗτος καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ Τιμίου Προδρόμου δι' ἐξόδων τοῦ Κυρίου Νικοδήμου μοναχοῦ ἐξ ἐπαρχίας Βελλᾶς ἐκ κώμης Λουψικῶν κατὰ τὰ αψμθ' κατὰ μῆνα Μάϊον ἀνιστορήθη κατὰ τὸ ἀψξε κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον καὶ δι' ἐξόδων τῶν ἐντιμοτάτων Κυρίων Χριστοδούλου καὶ Κυρίου Ἰωάννου τῶν αὐταδέλφων διὰ συνδρομῆς Κυρίου Γεωργίου τοῦ Πασχάλη τοῦ Παναγιωτάτου Κυρίου Γρηγορίου Ἀρχιερατεύοντος Ἡγουμένου Κυρίου Ματθαίου. Διὰ τοῦ ταπεινοῦ Ἀναστασίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ Γεωργίου Καπεσοβίτου».

Ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Προδρόμου:

«Δέησις τοῦ Δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰωάννου τοῦ Ἀθανασίου Καπεσοβή».

¹⁾ Ἐν τινι Μηναίῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου Κοπάνων ἐκδοθέντι Ἐνεσίησιν ὑπὸ Ἱππολύτου Βαλέριδος καὶ ἐπιδιορθωθέντι ὑπὸ τοῦ ἱερέως Ναθαναήλου τῷ ἀψξη Μαρτίου κε.

του τοῦ ἀγιογράφου τὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Ρογγοβὸ νὰ ἦναι εἰς ψυχικὴν ὠφέλειαν ἔτη 1774 Μαρτ. 8¹.

1775

Πολύτιμοι Σημειώσεις.

Οικογένειαι Ψαλλίδα, Σουγδουρή, Ζωσιμᾶ.

Λάμπρος καὶ Μίσιος Ψαλλίδα. Ζαχαρία Ψαλίδοβα τῆς Ψαλίδοβας ὀνόματα 3. Ἰωάννου, Ζωῆ, Ζαχαρία μνη. Ζαχάρω γυνὴ Ψαλίδα. Ἰωάννου Ζαχάρως καὶ Ζωῆ Πέτρος Ψαλίδας 1777.

Ἐλένη Κοτοπούλη.

Στάθης Σουγδουρή. Μπαλάσω Σουγδουρή. Χριστοφόρα μνη΄ Σουγδοριά.

Ἀναστάσιος Στίγνης.

Ἰωάννης τοῦ Πάλλη.

Βασιλικὴ γυνὴ Σγούρου.

Ἡ Τζάντα στοὶ Ζωσιμᾶ (Τζάντα=Ἀλεξάνδρα) Χατζῆ Παναγιώτης Ζωσιμᾶ. Ἐλένη Ζωσιμᾶ. Θεοδόσιος Ζωσιμᾶ. Τοῦ Ἰωάννου Ζωσιμᾶ ὀνόματα: Ἐλένης, Βασιλικῆς, Χριστοδούλου. Μαργαρίτα Ζωσιμᾶ. Ζωίτσα Ζωσιμᾶ. Κάτοικοι τοῦ Κάστρου ἐν ἔτει 1781.

Ἐργάτω ἀπὸ τὸ Κάστρο. Στατήρω ἀπὸ τὸ Κάστρο. Βλάχα Χαΐδω, Κώστας Τρίψας, Ἰωάννης Βλάχος, Ἰωάννης Συρακιώτης, Χριστόδουλος, Σουσάνα, Μαλάμω Γκισέ, Κύρκω, Θεοχάρης, Διαμαντῆς μπακάλης. Χαΐδω τοῦ Κάψια, Μαρία Βλάχα, Ζαφείρω Χαΐδω Θανάση τοῦ Παπουτζῆ, Στάμω, Βασιλικὴ ἀδελφὴ Γιώτῃ μπακάλῃ, Χριστόδουλος Παπουτζῆς, Μερκούριος, Μάστορας, Σιασιανή, Ἀσπρή, Ζωίτσα καὶ Σούλιω, ὀνόματα διαμενόντων ἐν τῷ Κάστρῳ καὶ μνημονευόμενα ὑπὸ τῶν ἐφημερίων τοῦ Ἀρχιμανδρείου.

1793

Οικογένεια Πλέσια—Κοντακτῆ.

Μαρία θειὰ Νούσια Κοντακτῆ Πλέσιο. Τζοῦρος Ρίζου Κοντακτῆ. Ἀναστασία Πλέσιο μήτηρ Τζαμάπουλα. Μαργαρίτα, Ἐλισάφω Πλέσιο. Κίτσοβα Κοντοκτῆνα. Κώστας, Βῶτα Κοντακτῆς.

Νούσας Δημήτριος Κοντακτῆς.

Γεώργιος Κονταξῆς 1778

¹) Ἐκ τοῦ Καταστίχου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων. Ἐν τῇ Μητροπόλει ἔπαρχει Κατάστιχον Μονῆς τοῦ ἔτους 1838 ἀντιγραφὲν ἐξ ἀρχαιοτέρων 1800 καὶ 1750. Βλέπε καὶ Δ. Σάρρου Παλαιογραφικὸν ἔρανον σελ. 104. I. Λαμπρίδου Ζαγοριακά. Μέρος Πρῶτον σελ. 49.

Περὶ τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ρογγοβοῦ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 271 φύλλον τῆς Ἑλευθερίας σὴ 8 Ἰουλίου 1926 ἐδημοσιεύθησαν ὀλίγαι σημειώσεις ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Γεωργίου Β. Σωτήρη.

Διδάσκαλοι καὶ Ἡγούμενοι.

Ζαφείρης πατήρ Ἐπισκόπου Γρεβενῶν	1793
Ἄνθιμος ἱερομόναχος Ἡγούμενος Πατέρων	1782
Ἐλένη Κοζομήτοβα δασκάλα	1800
Ἀγγελικὴ δασκάλα	1790
Ἰωαννίκιος Ἡγούμενος Ἀρχιεπίσκοπος	1805
Σπητάλια καὶ Νοσοκομεῖα εἰς Ἰωάννινα	1800
Ἀρσένιος Ἡγούμενος Ἀσπραγγέλων	1790

Ἐκλείψασαι οἰκογένειαι Βρανᾶ, Γκλαβᾶ.

Παναγιώτης Βρανᾶς, Σουσάνα Βρανᾶ	1784
Ἀναστασία μοναχὴ ἀπὸ τὴν Παλιουρῆ	
Ἐλένη Σεντούκα	
Μάρω μαμὴ τοῦ Γκλαβᾶ	
Δανιὴλ Ἡγούμενος Σωσίνου	1774
Ἀναστάσιος Ἀργύρης Βρετὸς	1798
Κλάβας	

Γυναῖκες συζῶσαι μετὰ Ὀθωμανῶν.

Θεοδωροῦ πενθερὰ Μεχμέτ ἔφένδη	1776
Φράγκο Ἰμπραῖμ Πασᾶ	
Στάθω τοῦ Αἰσάγα	
Ζαφείρω τοῦ Μεχμέτ Ἀγᾶ	1783
Ἄνθω Βάγια Μουφτῆ Ἐφέντη	1783
Λάμπρω Βάγια Μέρπεϊ	
Ἀγγελικὴ Μουρλάμπεϊ	1783
Δέσπω Βάγια Καμπέραγα Μπετσίνου	
Ραῖδω Βάγια Σιλιχτάρη	
Ζαχίρω Βάγια μερμπεϊ τεϊτζα	
Μόσχω Γυνὴ Μέτι Λιούση	
Δέσπω Μαντᾶ Αἰσαγα	
Μαρέτα Βάγια τοῦ Κουτσαλιαγα	
Ἄσπρω Βάγια χανούμ	1793
Ἐλένη Βάγια ἀδελφὴ Βάγιας Μόραλη	
Ἀγγελικὴ Μάστωρα τοῦ Ἀλῆ Ἐφέντη	
Βασιλικὴ Ντάντα Αἰσαγα	
Ζωίτσα τοῦ Ἀλαφέντη	
Δέσπω Τατάραγα	1802
Χαῖδω τοῦ Σαπρὶ Ἐφέντη	

*Αλεξάνδρα Βάγια Ζουλκάρ πεγη
 *Αργύρω του μέρ ντερπετέρη
 Ζαφείρω Μουλά Μουσταφά
 Ζαφείρω Βάγια Πασά Καλού
 Χρυσίδα Βάγια Μπραίμι Έφέντη

Οικογένεια Γκάγκα.

Τάτζιο Ντάντα Γκαγκοπούλας 1790
 Ίωάννης Καζαντζής στη Γκαγκοπούλα
 Παναγιώτης Κονιζιώτης Γκάγκα μέσα
 Πάνος της Γκαγκοπούλας
 Ίερόθεος Γκάγκα

Σκοτωμένοι, πνιγμένοι.

Είς τὰ 1789 7 σκοτωμένοι ἀπὸ πυρκαϊὰν
 1799 Μάϊος Βασιλική φραγκοπούλα πνιγμένη
 1799 Ὀκτώβριος Ἑλένη πνιγμένη, Μιχαήλ κρεμασμένος
 1800 Μάϊος Δέσπω σκοτωμένη
 1800 Ἰούνιος Ἀλέξιος Ζαγορίσις ψωμάς ὅπου τὸν κρέμασαν
 Παναγιώτης σκοτωμένος
 1805 Ἰούλιος Χριστόδουλος καλαμπάκα σκοτωμένος

Οικογένεια Σελεκοπούλου.

1805 Αὐγουστος Σαρανταλείτουργο τοῦ Σελεκοπούλου Ἀγγελικῆς, Βασιλικῆς, κωνσταντίνου Αἰκατερίνη θυγάτηρ Σαχοπούλα ¹.

Εἰς τὸ πολύτιμον τοῦτο Κατάστιχον πόσῃ ὕλῃ δύναται ν' ἀνεύρη ὁ μέλλων νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰωαννίνων!

1779 Βροχὰι καταστρεπτικάι.

1779 Σεπτεμβρίου 9 ἔκαμε μία δηνατὴ βροχὴ ὅστε ἐμεταλάξε πολλοὺς τόπους καὶ χοραφία ὅστε ἐχαλάσε καὶ τὴ δέσι ἀπο τοὺς μῆλους ληθαρένια καὶ ἐξοδηάσαμε ἠπερ τα 3000 ἀσλανηκα καὶ ἐφτηάκαμε ἀλη ληθαρενια καὶ τὸν ἐρχομενο χημόνα ἀλες βροχες δηνατὲς ποὺ εἰς τὴ δεση ἐχαλάσε τελῆως καὶ τὸ ποτηστικο ἀνηκρις στο μῆλο δὲν ἀφησε τιποτες στο χαλήλη ποτιστικὸ ἔπερασε τὸ ποτάμι μεσα. Εἰς ἔνδειξιν ².

¹ Ἡ ἔκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 19 Καταστίχου τῶν ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιμανδρείου, τοῦ ἔτους 1775 καὶ ἐξῆς.

² Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον Μηναιίου Φεβρουαρίου τῆς μονῆς Παληωρῆς. Κάτωθεν τῆς ἐνδείξεως διὰ γραφῆς καλλιγραφικῆς «ἦλθεν ἕνας θεοκατάρατος βεζήρης».

1781 Ἰωαννίκιος Ἡγούμενος Μονῆς Ντίλιου.

«Τὸ παρὸν μηναῖον (Ἰουλίου) γέγονε κτῆμα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Νικολαου Ντίλιου παρὰ τοῦ ἡγουμενεύοντος κὺρ Ἰωαννικίου καὶ ὅστις ἀποξενώσῃ αὐτὸ ἔχη τὴν καταρα τοῦ Ἁγίου Νικολάου 1781 Ἰούλιος»¹.

1782 Ἰμπραήμ-Βέης καὶ κακοπάθειαι τῶν Χριστιανῶν.

«Μαρτίου α΄ ὁ ἡμπραήμ βεγῆς στα γιανενα ταχατες δια φυλαξη τοῦ βελαετήου καὶ αὐτὸς εβαλε τῇ φλογα απο τὰ τέσσαρα μεροι καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν». Ἡ αὐτὴ σημειώσις ὑπάρχει καὶ ἀνωτέρω ὡς ἐξῆς. «1782 μαρτήου α΄ ἦλθε ὁ ἡμπραήμ πεγῆς στα ηωανηνα αντης να φυλαξη το βηλαέτη καὶ αυτος εβαλε φοτηα καὶ την εσημπησε ἀπο της τεσσερες αγ- γόνες που σθησημο δεν ἔχει μονο ο θεὸς να βαλη τὸ χερι του και να καθηλαρόσι τα πάντα»².

Ἐκ τῆς ἄνω σημειώσεως καταφαίνεται ὅτι τὰ Ἰωάννινα καὶ ἡ Ἡπειρος δὲν ἐδυναστεύθησαν μόνον ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ ἦσαν πολὺ χειρότεροι, θέτοντες τὴν φλόγα εἰς τὰ τέσσαρα μέρη ὥστε σβύσιμο νὰ μὴ ἔχη· διὰ τοῦτο καὶ ἐγράψαμεν καὶ πάλιν θὰ γράψωμεν, ὅτι ἂν θέλωμεν νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ δὲν πρέπει νὰ τὸν κρίνωμεν μόνον ξεχωριστά, ἀλλὰ νὰ τὸν συγκρίνωμεν μὲ τοὺς προκατόχους καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Οἱ Τοῦρκοι αἰωνίως ἦσαν οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ ταλαίπωροι Χριστιανοὶ ἦσαν τὰ αἰώνια θύματά των. Τὸν τρόμον καὶ τὴν φρίκην τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ἀνώνυμος χρονογράφος τῆς ἀνα σημειώσεως τὸ 1782, τὴν ἠσθάνοντο πρὸ ἑκατὸν πρὸ αὐτοῦ ἔτων, ἰὸ 1682, οἱ ταλαίπωροι Ἰωαννῖται. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Μιχαὴλ Γλυκὴ πρὸς τὸν ἐν Βενετία πατέρα του Νικόλαον Γλυκὴν τῇ 22 Φεβρ. 1682 ἀναγινώσκομεν: «Πολλὰ βάσανα περιεκύκλωσαν ὅλους τοὺς Χριστιανούς· ξεχωριστὰ ἡμᾶς ὁποῦ λογιζόμεσθα σὰν μάβρο πρότι (=πρῶτοι) ἀπὸ τὸν Πασία τὸν κενούριον ὁποῦ ἦλθε ἀπὸ τὴν ἑβδομάδα τῆς τυροφάγου καὶ καθολικὰ μᾶς ἔψυσε μόνον ὁ θεὸς νὰ μᾶς ἐλεημονηθῇ καὶ νὰ μᾶς ἀποσκεπάσῃ ἀπὸ τέτιον τύρανον». ³ Εἰς ἄλλην δὲ ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ τῇ 12ῃ Μαρτίου 1683 γράφει «Τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ ἡμεῖς ὑγιαίνομεν ἕως τὴν σήμερον μὰ μὲ πολλὰ βάσανα ἀπὸ τὸν ζαλούμι τὸν πασιὰ ποὺ ἔχομε. ὅτι ἀφόντας ἦλθε τὸν νοῦ μας τὸν ὑπίρε καὶ ὁ θεὸς νὰ γίνῃ

¹) Ἐν τινι Μηναιῷ Μαρτίου ὅτερ εὑρηται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου Τσέρ- γιανη· τὴν αὐτὴν σημειώσιν ἔχουσι καὶ τρία ἄλλα Μηναιῶ Ὀκτώβριος, Φεβρουάριος καὶ Μάιος ἐν τῇ Μονῇ Ντίλιου.

²) Ἐν τινι ἐκκλησιαστικῷ βιβλίῳ τῆς Μονῆς Παληωρῆς.

³) Τὸ ὑπ' ἀρ. 7544 ἐγγραφοῦν τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας.

ἦλτος εἰς ὄλους τοὺς χριστιανοὺς. ὅτι ἤμπορῶ νὰ ὑπῶ πῶς εἶνε δεύτερος Φωκᾶς καὶ τοῦτο θέλει νὰ εἶνε ὄργη θεϊκὴ διὰ τὰ πολλά μας ἁμαρτήματα»¹.

Τίς οὗτος ὁ Ζαλούμης ὁ πασιᾶς ἀγνοοῦμεν· ὁ Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ἐπὶ Τουρκίας Τοπαρχῶν ἐν τῇ χρονογραφίᾳ του ἀπὸ τοῦ ἔτους 1647 μέχρι τοῦ 1702 ἔχει ἀχρονολογήτως τὸν Μουσταφᾶ Πασᾶ υἱὸν τοῦ Ἀσλάν Πασᾶ².

1783

Σιτοδεία.

Ἐγινε εἰς τὰ Ἰωάννινα ἀκριβία μεγάλη ηγε τὸ αλευρι τὸ καθαριῶσπρα γερα 90 ἢ δέκα λίτρες καὶ τὸ αραποσιτο ηγε ασπρα γερα 66 καὶ τοσο ελαθε ο κοσμος οπου δεν απομηνε τιποτες στο σπιτι τους βιοσημο το ἐπουλησαν ολο παρατιμης δια να προφτασουν εκινη τη χρονια δια να μη απεθανουν ἀπο την μπίνα ἢ ἀκριβία ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1777 ἀφοτες οπου ἦρθε ο ασκιτῆς καὶ ἐδίδαξε στα Ἰωάννινα καὶ σε ολα τα χοργιὰ ὀλίγο ὀλίγο ἀκριβηα εος τους 1783 ητανε μπροστιτερα απο τους 1783 ακριβια οπου ἦφερε ὁ Αργύρης βρίζα ἀπο την μοσκοβια διὰ να προφτάσι τον κοσμο ἀλλὰ αὐτος δὲν το εκαμε δια καζαντιο μονο δια ψυχικο τὸ ἔκαμε καὶ τιν επολη φθηνια καὶ ἔχασε καμποσα ασπρα καὶ παλι δὲν ητον τοση ακριβια καὶ τώρα ἦρθε ἢ ἀκρίβια εἰς τὸ τέλος καὶ περὶ τοὺς 1784 ἔγινε φθηνια καὶ ἐπηραμε τὸ αλεύρι τὸ καθαριῶσπρα γερα 27 δέκα λίτρες καὶ τὸ αραποσιτο ἄσπρα γερα 12 ἢ δέκα λίτρες³.

1786

Μονὴ Εὐαγγελιστρίας Ἄνω Σουδενά.

Ἐπιγραφὴ ἔξωθεν τοῦ Ναοῦ.

«Τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ μοναστηρίου τὸ ἔτος ἄδηλον Νῦν δὲ ὡς ὀράται τὸ τειχόκαστρον ἄνω καὶ κάτω ἐκ θεμελίων ῥκοδομήθη κατὰ τὸ ἔτος 1786, τοῦ δὲ ἁγίου Ναοῦ ἢ οἰκοδομὴ κατὰ τὸ ἔτος 1793 μηνὶ Αὐγούστῳ».

Ἐν τῇ Μονῇ ὑπάρχει εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἀργυρᾶ 1777 ἐπὶ Παρθενίου ἱερομονάχου. Εἰκὼν Κοίμησις τῆς Θεοτόκου 1810 Μαΐου 20. Ὑπάρχει Δίπτυχον ἀρχαῖον ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι πρῶτος Ἠγούμενος τῆς Μονῆς ἦτο Κάλλιστος ἱερομόναχος. Ἐτερον Δίπτυχον νεώτερον «Δέησις Ἡσαίου προηγουμένου καὶ Ἠγουμενεύοντος Δαμιανοῦ ἱερομονάχου 1760 Ἀπριλ. 27.

¹) Τὸ ὑπ' ἀρ. 7845 ἔγγραφον ὡς ἄνω.

²) Χρονογραφία τῆς Ἠπειροῦ τ. Β' σελ. 291.

³) Μηνναῖον Ἐκκλησίας Ἁγίου Νικολάου Κοκάνων. Ὡς πρὸς τὴν σιτοδείαν κατέτην κρηβλ. καὶ Ἀραβαντινὸν ἐν Χρονογραφίᾳ τῆς Ἠπειροῦ τ. Β' σ. 227.

1809 Ἡγούμενος Γρηγόριος χρονολογία ἐπὶ ἐνὸς Εὐαγγελίου.

1900 Ἡγούμενος Ἀρχιμ. Ἰωακείμ¹.

1791

Κρήνη Μονῆς Παληωρῆς.

Ἐπὶ τοῦ εὐλαβεστάτου καὶ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωαννίτση Ἀλεξίου κτῆμα δι' ἐξόδων καὶ δαπάνης τοῦ Μακαρίτου Δοσιθέου συνδρομῆς τοῦ Βησσαρίου ἡγουμένου Ἀνανία προηγουμένου Νεκταρίου, Ζαχαρίου, Διονυσίου, Θεοφάνους, Ἀγαπίου καὶ Βενιαμὴν 1791 Σεπτεμβρίου 30².

Ὁ Δ. Πασχίδης ὡς ἐξῆς ἐδημοσίευσεν τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν: «ἐπιτροπεύοντος τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωαννουῦτσου Ἀλεξίου ἔγινε τὸ παρὸν κτῆμα δι' ἐξόδων καὶ δαπάναις τοῦ μακαρίτου Δοσιθέου συνδρομῆς Βησσαρίου ἡγουμένου, Ἀνανίου πρώην ἡγουμένου, Νεκταρίου, Ζαχαρίου, Διονυσίου, Θεοφάνους, Ἀγαπίου Βενιαμὴν 1791 Σεπτεμβρίου 30³.

1792

Πόλεμος Ἀλῆ-Πασᾶ κατὰ Σουλίου.

Ἰουνίου 29 εσυναξε ὁ αλῆ πασας ἄσκερη χιλιάδες 20 κ' ἐπολεμησε τὸ Σοῦλι καὶ τὸ ἔχαλασε παρα τὴν κιαφα δὲν μπόρεσε καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ προφήτου ηλιοῦ γεροῦσι καὶ ἐσκοτώσαν τοὺς μησοῦς καὶ τοὺς ἐκκηνήγησαν ἕως τὸν ἅγιον Δημήτρι⁴.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη γνωστῶν σημειωμάτων περὶ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1792 πολέμου τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ κατὰ τοῦ Σουλίου⁵ δημοσιεύομεν σήμερον καὶ τὸ ἄνω, τὸ ὁποῖον δρίζει καὶ τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμερομηνίαν ἀλλὰ καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἀνερχομένα εἰς 20 χιλιάδας, ὅσας ἀναφέρει καὶ τὸ χειρόγραφον Εὐχολόγιον τῆς ἐκκλησίας Μονοδενδρίου⁶, ἐνφ' ὃ Περραιβὸς καὶ ὁ Ἀραβαντινὸς ἀναβιβάζουσιν εἰς δέκα μόνον χιλιάδας.

1794 ὀκτωβ. Α'.

Βροχαὶ καὶ ψύχη.

Ἐκαμε βροχι κρηα πολὰ οπου ηφεραν τὰ ποτάμια νερο πολη και σὲ τοσο ηφερε ησμόλιτζα οπου εβησης σκαλι (i) της Ελενης τολακο οπου κανεις δεν ἐθυμηται⁷.

¹) Ἐκ τοῦ Καταστίχου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως.

²) Κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν ἐπὶ μιᾶς κρήνης τῆς Μονῆς Παληωρῆς.

³) Ἡχὼ (ἐφημερίς Ἰωαννίνων), ἐνθα ἀνωτέρω.

⁴) Μηναιὸν Λυγούστου Μονῆς Παληωρῆς ἄγραφον φύλλον.

⁵) Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ ἔτος πρώτον, τεῦχος δεῦτερον σελ. 121 καὶ ἐξῆς.

⁶) Δ. Σάρρου Χρονικὰ Σημειώματα ἐν Δελτίῳ Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογ. Ἐταιρείας τ. Ε' σ. 568 (Σπ. Λάμπρου Ν. Ἑλληνομν. τ. Ζ' σ. 183.

⁷) Μηναιὸν Νοεμβρίου Μονῆς Παληωρῆς ἐνετίησι ἀχρη.

1796 Σεπτεβρίου 14 Μητρόπολις Ἀχρίδος.

Κατὰ ταυτην την σεβασμιωτάτην ἡμέραν της υψοσεως τοῦ τιμίου καὶ ζουπιου σταυροῦ προκηριζεται καὶ ενθρονηζεται ο ἅγιος ἀχρίδος κυρ δοσιθεος εἰς τὸν μεγαλον θρονον ἀχρίδος παρα του ἁγίου καὶ Ἡκουμενικου πατριαρχου κυριου καλλινικου καὶ ἁγίας καὶ ιερας σινοδου καὶ απεσταλθι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του οπίου μητροπολιτου ἢ ἐπιγιος πατριδα εινε κομη λεγομενη ρεντινα καὶ οπια χωρα εινε εἰς τα ορια του ἀγράφου. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἁγίου λήψας. Ἰωαννικιος ἱερευς ο γραψας.

1800

Μητρόπολις Δυρραχίου.

Ἐκαμε παρέτησιν ἀπο την ἐπαρχίαν του ο ἅγιος διραχηνου κυρ Ἀντηπας καὶ ἐπροβηθασθηκε εἰς τον ἐγκριτον θρονον του νηκομιδίας εἰς την ἐπαρχίαν του ἁγίου διραχηνου ηρθεν αλος ἀρχιερευς ονοματι Σαμουηλ τοῦ οποιου η πατριδα ηνε η περιφημος καὶ περιλαμπρος πολης Θεσσαλονηκης εχουσα συμπολιτην τον θίον καὶ υπερθαυμαστον διμιτριον.

Ἰωαννίκιος ἱερευς ο γράψας ¹.

Αἱ ὡς ἄνω σημειώσεις καθὼς αἱ δύο ἕτεραι κατὰ τὸ 1800 καὶ 1808 ἂν καὶ δὲν ἔχουσι σχέσιν μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰωαννίνων ἐδημοσιεύθησαν ἐνταῦθα χάριν τῆς ἐν γένει ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, διότι μᾶς διδάσκουν πράξεις ἐκκλησιαστικὰς ἀγνώστους τέως.

Μητρόπολις Καστορίας καὶ Ἐφέσου.

1800. Μαρτίου 25. Ὁ Ἅγιος Καστορίας κυρ ἀγαθονημος ἔκαμεν παραιτησιν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του καὶ ἐπροβιβάθη εἰς τὸν ἐγκριτον θρόνον ἐφέσου διλαδὶ εἰς τὸν δεύτερον θρόνον τη ἀληθία ἄξιος ἀρχιερευς καὶ ὡς ἀρετὴ καὶ ὡς μαθημα καὶ σχεδὸν καὶ θεωρίαν καὶ μουσικος, ὡς τετιον υπόκιμενον ἐπληρόθη του αποστολου Παυλου οπου φοναζη καὶ λεγι τιούτη τιμὴν ἐπρεπεν ἀρχιερευς ὁσιος ἀκακος, ἀμιαντος να καθιζη καὶ ἦλθε ἀρχιερεὺς ἄλλος εἰς καστορίας ονομαστι ησαήας του οποιου η ἐπιγιη πατριδα ηνε κομης λεγομενη ζάρκον ἢ οπια χωρα ἦποκιτε ἦς τὴ ἐπαρχίαν του ἁγίου γαρδικιου καὶ ραδοβηζιδιου.

Ἰωαννίκιος ἱερευς

Πυρπόλησις Ἐκκλησίας Ἐλισνας.

«1802 τρηητῆς 9 ἡμερα τριτη ὄρα 10.

Ἐπηρεμαν ἔλισνα ² καὶ ἔκαψαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ το χοριὸ καὶ ἦταν

¹) Λαυσαϊκὸν 17. Τὰ δύο ταῦτα σημειώματα περιλαμβάνονται εἰς βιβλίον τῆς Μητροπολιτικῆς Ἐκκλησίας Ἰωαννίνων Ἁγίου Ἀθανασίου καλούμενον Λαυσαϊκὸν εἰς τὸ τελευταῖον ἀγγραφον φύλλον.

²) Ἐλεξνα, χωρίον πλησίον τῆς Δωδώνης.

καὶ ὁ γιόργης λογοθέτης ἐκεῖ καὶ ἐπηρεῖ καὶ μερικὰ βιβλία ἀπὸ τὴν ἐκκλησία »¹.

1807 Μαΐ—25 θιμισὶ ὁ χιμόνας ἔκαμε βροχερὲς καὶ με χιόνια καὶ τανηξὴ κρια πολὴ καὶ ὁ μαῆς δε εβριξε ἕως σιμερα καὶ τὸ γενημα ἡχι δεκα καὶ δοδικα γροσια τὸ κοῖλο ἡ ροκα καὶ τὸ στᾶρι αλεβρι—λ. λ—100 γρ.—7 ἡτι ἐπὶ κε κατο².

1807 Μαΐου 25. Ἐκαμε βροχες καὶ με χιονι³.

1808

Μητρόπολις Πελαγονίας.

«Μαΐου 21 1808. Ὁ ἅγιος Πελαγονίας κύρ Καλήστρατος ἔκαμεν παράτησίν του θρόνου διλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του καὶ πάγι εἰς τὸ ἅγιον ὄρος του Ἀθωνας εἰς τὴν ἱεραν σκητὴν του αγίου Παντελεημονος καὶ κοιμενοῦ εἰς τὰ ὄρηα του Κουτλουμουσιου καὶ εβᾶλε μετανῆαν ἡγαπα να περᾶση τὴν πολιταραχὴν καὶ μάταια ετουτη ζωὴν ἀταραχος ζοη εν ασκήση καὶ ἡσιχηα διαγον ὥστε διὰ του μεγαλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος οπου ἡξιόθη καὶ ἔλαβεν μετονομασθη κλημης μοναχος καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἀπεσταλη αλος ἀρχιερεὺς ὄνοματι Ἀχήλιος του οπίου ἡ ἐπιγειος πατριδα εἰνε κομης λεγομενη σθλατινα ἡ οπία χορα εἰνε ἡ ἀποκιμενη εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἁγίου Φαναριου εν νεοχωριφ. Ἰωαννίκιος ἱερεὺς ὁ γραψας»⁴.

Μονὴ Ἀγίου Παντελεήμονος ἐν τῇ Νήσῳ.

«1810. γεναρ. 20 ἐξεκόπη ἓνα μαρμαρο ἀπο πάνω στο πηγαδι καὶ ἐκρεμησε καὶ ἐχαλασε τὰ κεληὰ καὶ τὴν ἐκκλησία καὶ τὰ σηκωσαν τὰ κεληὰ στον ἀρθηκα καθὼς φέρονται ὅς τα σημερα καὶ μοῦ ἐπερασαν ἐξοδα 1500 γροσια. τὰ ἔγραψα ἐγὼ ὁ Ἀνανιας ἡγουμενος ευχεςθε καὶ μὴ καταρασθε ἀδελφοι δια τον κυριον»⁵.

1808

«Ἐτει 1808 Ἰανουαρίου 30. Ἀρχίνησε καὶ ἔρριξε χιόνια, πότε μέρα πότε νύχτα, ἕως 18 τοῦ Φλεβαρίου ξημερώνοντας, 19 ἡμέρας. Κεῖνη ἡ

¹) Μηναιὸν Ἰουνίου ἐντεῖτησιν 1774 τῆς Μονῆς «Φιλανθρωπινῶν» εἰς τὸ πρῶτον ἔγγραφον φύλλον.

²) Ἐνθα ἀνωτέρω.

³) Μηναιὸν Φεβρουαρίου Μονῆς τῶν Φιλανθρωπηνῶν.

⁴) Αἱ δύο ἀνωτέρω σημειώσεις (ἔτη 1800 καὶ 1808) εἶναι γεγραμμέναι εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεῦτερον φύλλον εἰς ἓν βιβλίον ἀποκειμενον ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου Ἰωαννίνων καὶ καλούμενον Λαυσαϊκὸν 1787.

⁵) Εἰς τὸ τελευταῖον ἔγγραφον φύλλον Μηνιαίου ἐν τῇ Μονῇ Ἀγίου Παντελεήμονος Νήσου.

νύχτα ἄνεμος καὶ χιόνι, ἀπὸ τὸ ὄξω καὶ στὰ σπίτια μέσα ὅμοια ἦταν. Καὶ τὸ ζαγάρι ἔγεινε σὲ ἄνθρωπους καὶ σὲ βιό. Ἐάνθρωποι ἐπάγωσαν, βιὸ ἐχάθη πολὺ εἰς τόπους ἀχαμνοὺς ποῦ ἦταν» ¹.

1808

Καταστρεπτικὸς χειμὼν. Θάνατοι ἀνθρώπων καὶ ζώων, καὶ μεγάλη ἀκρίθεια.

«Φεβρουαρίου 18 ἡμερὰ τριτὴ ὡρὰ 10. Γραφο εἶπε ὁ παρὼν Ἰγουμενὸς κατὰ τὸ ἄνωθεν εἶπος ἡ δησιχία οὗ ἐδοσε ὁ Θεὸς στὸν κόσμον οὗ ἐχάθησαν τὰ ζῶα τοῦ κόσμου καὶ μάλιστα πολὺ ἄνθρωποι ἐχάθησαν καὶ μουλαρία καὶ διακοῆς τοῦ κόσμου τὰ παθὴ δὲν δυναμαὶ νὰ τὰ πεμιγράψω. *Ἀνατολίος*» ².

1808

«Φεβρουαρίου 7 ἡμερὰ τριτὴ ὡρὰ 3 τῆς ἡμέρας θαῦμα μέγα ἐγένετο ἔκαμε μίαν φορτοῦνα ὅπου ἐριξε χιόνι 21 πηθαμὲς καὶ τῆς τοποῦς ἐπῆγε πένιντα ἐχάθησαν τὰ ζῶα τοῦ κόσμου οὗ τὰ ζῶα μοναχὰ ἀλλὰ ἐχάθησαν κόσμος πολὺς. Ἐκρατήσε τρεῖς ἡμέρες καὶ ὅλος ὁ μῆνας καὶ ὁ μαρτῆς ἐξῆθησαν καὶ ἡ διο τὴν πασκαλιὰ τὴν ἡμέρὰ χιόνι ἦταν καὶ δὲν ἐβρισκόνταν ἀρνία νὰ φαῖ ὁ κόσμος καὶ ἐπουληνόνταν τὸ πλεονεκτήον οὗτο γρόσια καὶ ἡστέρια ἐγένετο φτηνία μεγάλη ἡστέρια 1810 ἀπὸ τὸ νεὸ εἶπος ἐγένετο μεγάλα ἀκρίθεια καὶ ἐπῆγε ἐδο τὸ φορτομα γρόσια 46 τῆς τὴν παραμῆθια 55 καὶ δὲν ἐβρισκόνταν καὶ ἐγένετο λιμὴ μεγάλη εἰς ἐδο ἐδο ἐγράψα φεβρουαρίου 8 δούλος σας πρόθυμος καὶ εὐτελής Χρῖσανθος κραζουνηστηκοῦ παληωρῆς» ³.

Τὴν ἄνωτέρω σημείωσιν βεβαιοῦ καὶ ἕτερα μαρτυρία παλαιοῦ βιβλίου τῆς Μονῆς Βαρλαάμ Μετεώρων «Προκόπιος» ἔτους 1808 ἐγένετο θαῦμα, ἐριξε χιόνι ἀπὸ τὸν Φλεβάρη ἕως τῆς 20 Μαρτίου καὶ μᾶς ψόφησαν τὰ πρόβατα καὶ τὰ ἀρνία καὶ ἐριξε καὶ κόκκινον χιόνι εἰς τὴν Κρανιά ὡσάν πιπέρι, ταῦτα βεβαιόνω ὁ ἄνωθεν» ⁴.

1809

Πολιορκία Βερατίου.

«Δεκεμβρίου 20 ἐπάγει ὁ βεζῆρ ἀλλὰ πασιὰς καὶ ἐβγαλε τὸν πρῶτον πασιὰ ἀπὸ τὸ μπερατὶ καὶ ἐμπηκε αὐτὸς καὶ ἦρθαν σιχαρικία τῆς ἡωαννίνα

¹) Χειρόγραφο Τσαμαντᾶ. Νικολάου Νίτσα, Μονογραφία περὶ τῆς ἐν Ἠλείῳ Κώμης τοῦ Τσαμαντᾶ σελ. 39.

²) Μηναιὸν Φεβρουαρίου Μονῆς Δουραχάνης· ἤδη εὐρίσκειται ἐν τῇ Μονῇ Προφήτου Ἡλιοῦ τῆς νήσου.

³) Ἐν τινὶ ἀγράφῳ φύλλῳ λειτουργικοῦ βιβλίου τῆς Μονῆς Παληωρῆς.

⁴) Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος τόμ. ζ'. τεῦχος κβ', σελ. 172.

κε εδοκε τὸ βηλαγετι δεκα χηληαδες γρόσια και χώρια η μπεγιδες και ἀφενταδες κε αρχόντι οὔτιο εγραψα δηα ενθήμηση»¹.

Τὸ ἄνω γερονὸς ἀναφέρει ὁ Ἀραβαντινὸς κατὰ τὸ 1810 ἐν τῇ χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου τόμ. Α', σελ. 304, καὶ ἐν ἱστορίᾳ Ἀλῆ Πασᾶ Τεπελενλή, ἐν Ἀθήναις 1895 σελ. 194—197, ὅπου ἀνακριδῶς ὁ Ἀραβαντινὸς γράφει περὶ τῆς πολιτοκίας τοῦ Μπερατίου ὅτι ἐγένετο κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1810.

1811 Χειμῶν παράκαιρος. Ἀκρίβεια μεγάλη.

«Ἀπριλίου 25. Ἐκάμε χειμῶνας μετριος χηῶνια κε μετα τον μαρτιον ξερασια. Ἐριξε ενα χηῶνι στὲς 15 πιθαμες 3 απριλη ξερασια ακρηδηα μεγάλη η ροκα γρ. 32 το σηταρι εκατο λητρης γρ. 17»².

Ἀνανίας Ἡγούμενος Ἀγίου Παντελεήμονος.

«Ἔτος Χριστοῦ 1811. Σεπτεμβρίου 10. Ἐξαγόρασα τὸ χωράφι ἐγὼ ὁ Ἀνανίας Ἡγούμενος τῆ γλήνα λεγομένη στὸ πέραμα ἀπὸ τὸν βεζηρι Ἀλη πασιὰ ὅπου τὸ ηγε παρει να το βαλη αμπελη και το βασταξε 6 εληψε του μοναστηριου χρονια 15 και τὸ εξαγορασα εγὼ ὁ Ἀνανίας ηγουμενος μαι αρκετα ἔξοδα. και δια τουτο εγραψα δηα ενθήμησι. Εὐχηστε και μὴ κατηραστε ἀδελφὶ δηα τον κυριον»³.

1812. . .

Καταστροφή Γαρδικίου. Γάμοι ἐγγονῆς Ἀλῆ Πασᾶ.

«... ω βεζιρις και παγι 50 χηλιάδες ασκερι σταγιροκαστρο (ἀργυρόκαστρο) και τους γαρδικιοτες και τους και απε τους εσκοτοσε με τα τουφεκια ωλους και ηταν ολι ολι 462 και αιπνιξαν κεσταγανινα 73 (η 76) στο νισι και αφισε το μουσταφα πασα μοναχον οσο για τι νορα και ηρθε κοι αικαμε και τισ χαρες του εγκονια του το χουσεγιν पेги και τι θηγατερα του βελι πασα και τινε. . . στι σκοτρα και αικαλεσε τον τουνια ολον τουρκους και ρομέους και το πιγα ητου και πολαρια 15 κανισκι αλος 20 αλογα ἀρματομενα στο μάλαμα κε αιμις (ἡμεῖς) η βελτζεστινι επιγαμαν κριαρια 32 και γινεκες τραγουδοντας κε μας εβανα και χορεδαμαν»⁴.

Τὰ περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ Γαρδικίου ἐν ἐκτάσει ἐξετέθησαν ὑφ' ἡμῶν εἰς τὰ δύο βιβλία ἡμῶν περὶ τοῦ Θανάση Βάγια. (Ἐν Κων/πόλει βιβλ. Α' 1921 καὶ Β' 1922).

¹) Ἐν ἀγράφῳ φύλλῳ λειτουργικοῦ βιβλίου Μονῆς Παληωρῆς

²) Μηναιὸν Δεκεμβρίου Μονῆς ἁγίου Παντελεήμονος τῆς Νήσου τελευταῖον ἄγραφον φύλλον.

³) Μηναιὸν Δεκεμβρίου Μονῆς Ἀγίου Παντελεήμονος τῆς Νήσου τελευταῖον φύλλον ἄγραφον.

⁴) Ἐκδοσις Βενετίας 1780. Μηναιὸν Ἀπριλίου (χωρίου Βελτσιόστης).